

Tussentijdse rapportage "Kwantitatief onderzoek verandering eigen bijdrage langdurig zorggebruikers" stand van zaken medio juni 2016

projectnummer 160070
SQS
16 juni 2016

1 Inleiding

CBS is begin 2016 in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een kwantitatief onderzoek gestart naar de financiële gevolgen van de Hervorming langdurige zorg (HLZ) voor langdurig zorggebruikers. Deze notitie bevat een beschrijving van de stand van zaken van het onderzoek medio juni 2016.

2 Toelichting onderzoek

Bovengenoemd onderzoek is een vervolg op het vooronderzoek waarvan het resultaat op 3 december 2015 naar de Kamer is gestuurd¹. Doel van het onderzoek is het samenstellen van een tabellenset die zorggebruik en eigen bijdragen van huishoudens in 2013, 2014 en 2015 weergeeft. Verschillen in het volume en de kosten van de langdurige zorg worden niet in beeld gebracht. Bij de tabellenset wordt een uitgebreide toelichting op de methode geleverd. Twee voorbeeldtabellen zijn ter illustratie bij deze tussentijdse rapportage gevoegd.

Het onderzoek bestaat uit de volgende fasen:

- Importeren en analyseren van datasets op bruikbaarheid (kwaliteit en representativiteit)
- Afbakenen van onderzoekspopulatie
- Samenstellen tabellenset

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/12/03/vooronderzoek-financiele-gevolgen-van-de-hervorming-langdurige-zorg-voor-langdurig-zorggebruikers>

3 Stand van zaken medio juni 2016 en vervolgstappen

In het projectplan is rekening gehouden met het risico dat de verscheidene aanpassingen in wet- en regelgeving vanaf 2015, de complexe dataverwerkingsprocessen in belangrijke mate zouden kunnen beïnvloeden. Dit zou negatieve gevolgen kunnen hebben voor tijdige levering en representativiteit van de dataset. Het CAK heeft deze gevolgen inderdaad geconstateerd tijdens de inhoudelijke interpretatie en -analyse van de datasets, alsmede bij het ophalen en rapporteren van de gegevens en het genereren van datasets voor levering aan CBS. Als gevolg hiervan diende extra aandacht uit te gaan naar het grondig verkennen en controleren van de geleverde data. Waar nodig zijn extra gegevens aangevraagd. Dit heeft extra tijd gekost, maar ook geleid tot een kwalitatief betere dataset.

Importeren en analyseren van datasets

De afgelopen maanden is een groot aantal datasets geïmporteerd en geanalyseerd op bruikbaarheid. Een dataset is bruikbaar wanneer deze een representatief beeld geeft van de zorg die door de beoogde onderzoekspopulatie ontvangen is. De representativiteit hangt onder andere af van het aantal registraties dat gemeenten en zorgkantoren tot dan toe hebben kunnen leveren aan het CAK in verhouding tot de totaal ontvangen zorg (de vulling van het bestand). Naar aanleiding van de verkenning concludeert CBS dat de datasets over 2013 en 2014 voldoende representatief zijn om het onderzoek uit te voeren. Ook de datasets over de eerste helft van 2015 lijken van voldoende kwaliteit, al moet CBS hier nog nader onderzoek naar de representativiteit verrichten.

In overleg met VWS is besloten om direct met de verwerking van de cijfers over heel 2015 te starten wanneer deze eind juni/begin juli bij CBS ter beschikking komen. Dit vergroot de zekerheid over de vulling en daarmee de betrouwbaarheid van de datasets. Bovendien is de huidige verwachting dat het binnenhalen en analyseren van de datasets over heel 2015 goed te plannen is, aangezien een groot aantal oneffenheden in de dataverwerkingsprocessen in de eerste maanden inmiddels is opgelost. Dit betekent dat er géén voorlopige cijfers beschikbaar zijn over de eerste helft van 2015 en dat de levering over die periode is komen te vervallen. Het apart rapporteren over de eerste zes maanden van 2015 heeft geen meerwaarde meer, omdat de aanlevermomenten van beide datasets in tijd bijna gelijk lopen.

Afbakenen onderzoekspopulatie (het panel)

Na de verkenning van de data over heel 2015, wordt de onderzoekspopulatie definitief geselecteerd en zal het definitieve onderzoeksbestand worden samengesteld. Op basis van dit bestand zullen de uiteindelijke tabellen ontworpen worden.

Het kwantitatieve onderzoek richt zich op gebruikers van langdurige zorg thuis waarvoor een eigen bijdrage betaald moest worden. Om de veranderingen in eigen bijdrage inzichtelijk te maken is er voor gekozen om huishoudens over meerdere jaren te volgen. Op deze manier kan de verandering in eigen bijdrage van 2014 naar 2015 vergeleken worden met de verandering in eigen bijdrage van 2013 naar 2014. Hierbij wordt rekening gehouden met zorgvormen die in 2015 niet meer onder de Wmo 2015 en de Wlz vallen door de hervormingen (zoals bijvoorbeeld Persoonlijke verzorging en Verpleging) en zorgvormen die gedurende de afgelopen jaren juist ingevoerd zijn (zoals bijvoorbeeld door gemeenten samengestelde 'zorg op maat'-pakketten met één of meerdere zorgtypen, de zogenaamde arrangementen of resultaatfinanciering). In het onderzoek wordt de onderzoekspopulatie (het panel) als volgt afgebakend: huishoudens waarvan minimaal één persoon van 18 jaar of ouder in 2013 en 2014 eigen bijdrage plichtige

AWBZ- en/of Wmo-ondersteuning zonder verblijf in natura heeft ontvangen en in 2015 eigen bijdrageplichtige Wmo 2015 ondersteuning heeft ontvangen.

De bovengenoemde onderzoeksafbakening is getest op de datasets over de eerste helft van 2015. Het definitieve panel moet worden bepaald aan de hand van de datasets over heel 2015. De hierboven beschreven verkenning en analyse wijzen erop dat de populatie in het panel over heel 2015 groot genoeg zal zijn om voldoende betrouwbare cijfers samen te stellen. CBS gaat ook nader onderzoeken welke groepen in 2015 zijn uitgestroomd uit de Wmo 2015. Daarbij zullen in dit kwantitatieve onderzoek uitsluitend de volgende redenen worden geanalyseerd: overlijden en verhuizen naar een instelling (zorg met verblijf). De overige redenen voor uitstroom worden in deze fase niet verder uitgesplitst aangezien dit niet tot de mogelijkheden behoort op basis van de beschikbare gegevens.

Samenstellen tabellenset

Daar de eerdere fasen nog niet zijn afgerond, is nog geen start gemaakt met deze fase.

Conclusie

CBS concludeert medio juni dat de datasets over 2013, 2014 en de eerste helft van 2015 van voldoende inhoudelijke kwaliteit zijn om het kwantitatieve onderzoek uit te voeren. Echter, als gevolg van de hervormingen bevindt het onderzoek zich nog niet in de fase waarin de tabellenset samengesteld kan worden.

4 Verwachte opleverdatum

CBS streeft ernaar om de tabellen met cijfers over heel 2013, 2014, en 2015 in november 2016 op te leveren. Onjuistheden of onvolkomenheden in de data die een herlevering noodzakelijk maken, kunnen echter leiden tot aanpassing van deze planning.

Bijlage 1

Voorbeeldtabel: Tussentijdse rapportage "Kwantitatief onderzoek verandering eigen bijdrage langdurig zorggebruikers"

Voorbeeldtabel 1: Het totaal aantal huishoudens met langdurig zorggebruikers naar zorgetype

	Totaal aantal langdurig zorggebruikers		Huisoudelijke verzorging		Huisoudelijke en persoonlijke verzorging		Begeleiding		Persoonlijke verzorging		Verpleging		Arrangementen	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Maak	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal

Maak
 Leefijer (tot AOW-leefijer / vanaf AOW-leefijer)
 Huishoudersamenstelling
 Inkomensposities huishouden
 Vermogensposities huishouden

Voorbeeldtabel 2: Omverdeling eigen bijdrage van huishoudens

	Gerechtigde eigen bijdrage		Gerechtigde stijging eigen bijdrage		Gemiddelde stijging eigen bijdrage		Totaal aantal langdurig zorggebruikers		33% tot 50% stijging in eigen bijdrage		Meer dan 50% stijging in eigen bijdrage		33% tot 50% stijging in eigen bijdrage		Meer dan 50% stijging in eigen bijdrage	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Maak	in euro's	in euro's	percentage (%)	percentage (%)	percentage (%)	percentage (%)	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal	aantal

Maak
 Leefijer (tot AOW-leefijer / vanaf AOW-leefijer)
 Huishoudersamenstelling
 Inkomensposities huishouden
 Vermogensposities huishouden